

ՀԱՅ ՄԱՍՈՒԼԻ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԼՈՒՍ Է Զանգը՝ զարթուցիչ, արշալոյս
աւետող. « Երկիր »-ն իր արձագանգը կ'ընդու-
նի : Ահա նոր թերթ մը՝ հաւասար նախորդին
իր ուղղութեամբ . գերազանց՝ իր գրական բու-
վանդակութեամբը : Անուրեւեակ, յուսախար ի-
րականէն, բանաստեղծութեան աշխարհը կը վերա-
դառնայ : Հանգամանքները կը ներեն երգել այն ինչ որ
քիչ առաջ, պատմել միայն կարելի էր :

Ամէն առարկայի գին մը նշանակուած է . փառքին միայն ոչ : Ազգը,
սիրայօժար, բայց առանց հատուցման, կ'ընդունի պատիւը՝ իր գրագէտ-
ներէն . հառաչներ կ'արձակուին այն հեղինակներուն վրայ, որ թշուառ մեռած են .

ոչ որ կը խորհի անոնց վրայ՝ որ այդ դրու-
թեան մէջ կ'ապրին . որքան կտակներ
« մատենադարաններ » ու կառուցման հա-
մար . զրքերը բաղդաւոր են քան իրենց
հեղինակները . զրազէտը , արդարութեան
զգացմամբ տողորուած , կեանքը անոր յաղ-
թանակին նուիրած , զոհը կ'ըլլայ ամե-
նէն ցնցող անիրաւութեան :

Լեօն , հանրածանօթ Լեօն , ամէն հայ ըն-
թերցողի բարեկամը , հիւանդ , տագնապ-
ներէ շրջապատուած , կը ստիպուի իր դառ-
նութիւնը լսեցնել « Երկիր » ի մէջ : Վաղը
թերեւս ուրիշ զրազէտ մը ընդարձակ հա-
տորներ նուիրէ Լէօյի վիպական , պատմա-
կան , հրապարակախոսական գործունէու-
թեան՝ միալով , ինքն ալ , լքեալ ու տագ-
նապալից դրութեան մէջ :

Ուրախալի է սակայն որ Ա. Գալսեփա-
նիսի առած է ազնիւ միջոցներ՝ ընծեռե-
լու համար իր վաղեմի բարեկամին բա-
րոյական և նիւթական այն սփոփանքը ,
որ զինքը պիտի վերադարձնէ « Մշակ » ի
աշխատակցութեան : Աւելի քան երբէք ,
մեծ է այս թերթի ազդեցութիւնը ժողո-
ւորդեան վրայ . 4000էն 8000ի բար-
ձրացած է իր ընթերցողներու թիւը : Մե-
ծագոյն է հետեւաբար , նաեւ իր պատաս-
խանատուութեան ծանրութիւնը . Լէօ կը
փափագի որ խմբագրական ժողովէ մը կա-
ռավարուի ան . այս առաջարկը արդէն
ընդունուած է , և « Մշակ » ի առաջնորդող
յօդուածները կը հրատարակուին յետ խոր-
հրդակցութեան մը՝ ընդ մէջ Փալանթա-
րի , Մարկոսեանի և Հ. Առաքելեանի :

Դադրած են Ռուսաստանի Նոր խօսքեր ,
և Եզիպտոսի Կրակ թերթը , վերջինս՝
միակ թիւով մը լոյս տեսնալէ յետոյ :

Դիմած են ի կովկաս Երկրի ձայնը , Զարի ,
Այսպատանք և այլ նոր թերթեր ,

Ռուսացութիւնը , իր նպատակովն այն-
քան վսեմ , մեր մէջ արհամարհելի ա-
րուեստ մը նկատուած է . գնահատողե-
րուն յանցանքը չէ միայն , այլ արուեստը
գործադրողներուն՝ որ չեն ունեցած միշտ
գիտակցութիւնը՝ իրենց պաշտաման : Մե-
ծագոյն պատճառը , սակայն , է դասակար-

գային խնդիրը . հայ ուսուցիչը , յաճախ ,
աղքատ դասուն կը պատկանի : Թէպէտ
ընկերական հանգամանքներն են որ ու-
սուցչութեան պիտի ընծայեն լաւագոյն
պայման մը և արդարագոյն գնահատում ,
բայց արուեստակիցներու գործակցութիւնը ,
ծանօթութիւն՝ կրթական նոր դրութեանց
հետ կարող պիտի ըլլան զգալի բարեփո-
խութիւն մ'յառաջ բերել : Եւ ահա այս
նպատակով է որ Պաշխարիոյ հայ ուսուց-
չական միութիւնը՝ կը սկսի հրատարակել
նոր ամսաթերթ մը՝ Ռասիփիայ անուամբ :
Կը բովանդակէ օգտակար յօդուածներ զը-
պրոցական ատողջապահութեան , ուսուց-
ման եղանակի , ուսուցիչներու ընտրու-
թեան մասին :

Շիրվանգոտիկ՝ « Պատուի համար » և
Շուրիկ « Ճամբու վրայ » թատերագութիւն-
ները՝ արժանացած են Դրամատիկական
ընկերութեան կէս մրցանակին (70 բոլորի) :
Պօլսոյ զրական նորութիւնն է Արեւիք .
հին անուան մը տակ՝ նոր օրագիր մ'է
որ կ'ունենանք :

Բաւական է , Պօլսոյ մէջ , այժմէութիւն
մը հրապարակ հանել . հասարակաց բո-
վանդակութիւն մ'է որ կը տրուի լրագիր-
ներուն . ըլլալ Զրաքանի « Ինտրան » կամ
Էնտըք Արմէնի « պատմութեանցները » , « Քա-
ռածայն երգեցողութիւն » կամ « Քահա-
նայից կրկնամուսնութիւն » , խնդիրը շըր-
ջան կ'ընէ թերթէ թերթ , բանակոտի և
մրցանքի ոգեւորութիւնը բորբոքելով :

Նիկողայոս Զիրոյցեան կը նուագէ , ե-
ռանդեամբ , « Վերածնութեան մեղեդիներ » .
անոնց մեծագոյն մասը՝ սովորած է նա օ-
տար երգիչներէ . կան նաեւ անձնական
ներշնչումներ : Լաւագոյն պիտի ըլլար
« Վերածնութեան ձառեր » անուանել զա-
նոնք . բանաստեղծական արժէքը յաճախ
ոչինչ է , թէպէտ դիւցազններու և աշխա-
տող ժողովրդեան հրաքաբախ հոգիները , ո-
րոնցմէ շրջապատուած կը զգայ ինքզինքն
ընթերցողը , հաճոյական ընկերութիւն մը
կ'ընեն իրեն :

ԽՄԲ.